

מבצע "חרבות ברזל" – מגמות ברשתות החברתיות במזרח ירושלים

עדכון דו-יומי – 6-7 בנובמבר 2023

-פנימי-

פיגוע דקירה קטלני סמוך לשער הפרחים

- ביום שני בבוקר [6.11] נרשם פיגוע דקירה סמוך לתחנת המשטרה בשער הפרחים, בו נרצחה שוטרת מג"ב ושוטר נוסף נפצע באורח קל. "ממשטרת הכיבוש נמסר כי כוחותיה חיסלו את הירושלמי החשוד בביצוע הפיגוע", נכתב ברשת, ובחלק מהדיווחים, הוסבר כי לאחר הפיגוע "כוחות הכיבוש סגרו את שערי אל-אקצא - אפילו שהפיגוע התבצע מחוץ לחומות העיר העתיקה".
- זמן קצר לאחר הפיגוע, נרשמה התייחסותו של מזכ"ל תנועת פתח בעיר העתיקה, נאסר קוס, שאמר כי "אין פרטים מדויקים על מה שאירע בשער הפרחים", והוסיף כי ייתכן ומבצע הפיגוע היה תלמיד בית ספר. כמה שעות אחר כך הופץ ברשת כי דוברות המשטרה ציינה שמבצע הפיגוע הוא צעיר בן 16 תושב עיסאווייה בשם מוחמד עומר אל-פרוח', וסופר גם כי אחת מהשוטרות שנדקרו מתה מפציעה.
- "כוחות הכיבוש פלשו לביתו של הצעיר אל-פרוח', זרעו הרס ועצרו באכזריות את אמא שלו ואת אחיו", נכתב, ותואר כיצד מסגד אל-ארבעין, הסמוך לבית המשפחה, "הפך למחנה צבאי". בנוסף, הוזכר כי צו הריסה "לביתו של השהיד" יצא מטעם המשטרה".
- בדיווחים מיום שלישי [7.11], נכתב כי "השכונה כולה הפכה למחנה צבאי לאחר הוצאתו להורג של אל-פרוח", מה שתואר כ"הגברת הנקמה של הכיבוש באנשי עיסאווייה". לצד הפוסט, פורסם סרטון המתעד את המחסום שהוקם בכניסה לשכונה, "והגביל את חופש התנועה של אלפי ירושלמים".
- בנוסף, באותו יום הכריזו כלל "הכוחות הלאומיים והאסלאמיים" בעיסאווייה על שביתה כוללת, "על מנת להתאבל על נפילתו כשהיד של הנער אל-פרוח', [...] וכתגובה לפשעי הכיבוש בעזה", הכוללת את כל בתי העסק ומוסדות החינוך.

מדובר בפיגוע הדקירה השני בתוך שבוע, סמוך לאותו אזור, על ידי צעיר בגיל דומה, מה שמעלה חשש מצעירים נוספים שיקבלו השראה ויצאו לפיגועים דומים.

שיח קונספירטיבי סביב הפיגוע

לאחר הפיגוע, נטען כי "כוחות הכיבוש מיהרו - כאילו כבר זמן מה הוא מחכה להזדמנות - להציב קוביות בטון בכניסה לרחוב א-רשיד, הממוקם ליד שער הפרחים", וסופר על תחנת המשטרה "הידועה לשמצה" השוכנת בו - "אליה ירושלמים רבים נלקחו לאחר מעצרו לטובת חקירה והתעללות". בנוסף, נכתב כי סגירת הרחוב, "הצר ממילא", תגביר את "שיבוש חופש התנועה של תושבי ירושלים בדרך לעבודה, לבתי הספר ולחנויות".

הטענה הקונספירטיבית שעומדת מאחורי הפוסט היא שכוחות המשטרה מיהרו לירות באל-פרוח' על מנת למצוא תירוץ לסגור את האזור לתנועה.

ניסיון פיגוע דקירה במחסום קלנדיה

הבוקר [7.11] הגיעה למחסום קלנדיה אישה העטופה בדגל חמאס, ונורתה על ידי הכוחות במחסום לאחר שצעדה לעברם עם סכין. "בגלל שעטתה על עצמה דגל ירוק, כוחות הכיבוש ירו בצעירה שהגיע למחסום קלנדיה", נכתב בכותרות התקשורת בערבית, אך לא נמסרו פרטים נוספים ולא נרשמו תגובות של גולשים.

שלושה הרוגים בעימותים באבו דיס

סוכנויות הידיעות הפלסטיניות עסקו ביממה האחרונה ביתר שאת בפעילות הביטחונית באבו דיס ביום ראשון [5.11] לפנות בוקר, אז "פלשו כוחות הכיבוש לעיירה, כיתרו את השהיד נביל חלביה, ירו טיל לעבר ביתו והחלו להרוס אותו - לפני שקראו לחלביה לצאת ולהסגיר עצמו". על פי הדיווחים, "חלביה נפל כשהיד לאחר עימותים שנמשכו כשש שעות", ועם מותו נרשמו באבו דיס עימותים נוספים, במהלכם נהרגו שני צעירים נוספים - מוהנד עפאנה בן ה-20 ומוסא זערור בן ה-22. כמו כן, נמסר כי "גופתו של חלביה נחטפה על ידי כיבוש באמצעות דחפור - על מנת לענות אותו".

על אף קרבתה לירושלים, ישנו נתק מסוים בין תושבי השכונות במזרח העיר לבין העיירה אבו דיס, ופעולות כוחות הביטחון שם לא זוכות לעניין רב מצד המזרח ירושלמים אלא מדווחות רק אצל שופרות חמאס.

מסע מעצרים ועימותים אלימים במ"פ שועפאט וענאתא

- על פי הפרסומים ברשתות, "שכונה נוספת שנמצאת על הכוונת של הכיבוש" היא ענאתא בה בוצע ביום שני [6.11] לפנות בוקר "מסע מעצרים מסיבי", כשבין העצורים היו בכירים בתנועת פתח - דוגמת ראפת עליאן. בהמשך הדיווחים פורסמו שמותיהם של כל העצורים, שנמסרו על ידי הרשות לענייני אסירים ברשות הפלסטינית - העוקבת אחר גורלו של כל אדם שנעצר.
- בדיווחים נוספים, נמסר כי הסיבה למעצרים של כ-23 תושבי השכונות ענאתא ומ"פ שועפאט היא "האשמתם בהפצת חומרים ושימוש בביטויים התומכים בטרור", וסופר כי לטענת המשטרה נמצאו בשכונות אמצעי לחימה. "התושבים מספרים כי הכיבוש פלש באופן אקראי אל בתים במ"פ וביקש מהתושבים לפתוח את הטלפונים שלהם ולחפש דברים שהם פרסמו או שיתפו ברשתות החברתיות", נכתב, וסופר כי לצד פעילות כוחות הביטחון במ"פ, "צוותי עיריית הכיבוש שולטים בחנויות ובבתים", ושהכוחות במחסום "סוגרת לסירוגין את המחסום ומגבילים את העוברים ושבים בו".

סגירת המחסומים בכניסות לירושלים

- תושבי מ"פ שועפאט התעוררו ביום שני [6.11] בבוקר כשמחסום הכניסה והיציאה למ"פ סגור, "מה שגרם לעומסי תנועה כבדים ולשיבוש ביציאתם של התושבים לעבודה והתלמידים לבתי הספר". על פי הדיווחים, "הכיבוש סוגר את המחסומים המקיפים את ירושלים בכוונה, ובשעות שיא התנועה של הבוקר, כפי שקורה גם במחסום קלנדיה ושיח' סעד".
- באותו בוקר נמסר גם באחת מקבוצות הפייסבוק על מחסומים נוספים שנסגרו - חיזמא, אל-ג'יב וקלנדיה. בתגובות, עדכנו הגולשים את מצב המחסומים בשעות לאחר מכן.

סגירת מחסום מ"פ שועפאט באותו בוקר נעשתה לאחר לילה מתוח במ"פ, שכלל מעצרים רבים ועימותים בין צעירי השכונה לכוחות הביטחון. במצבים מהסוג הזה, יש לשקול לסגור רק מחסומים ספציפיים ולהימנע מסגירה כוללת של הכניסות לעיר.

טענות לרמיסת קברים בבית העלמין של עיסאווייה

"הבוקר פלשו כוחות הכיבוש והשב"כ לעיסאווייה ועצרו את הירושלמי חאפז דרבאס", הופץ ברשתות ביום ראשון [5.11], "ולאחר מכן פלשו לבית הקברות של השכונה ורמסו בכוונה את קברי השהידים". לצד הדיווח, הוזכר כי בשבועות הראשונים של הלחימה בעזה כוחות הביטחון נכנסו לאותו בית קברות, שם "תלשו את דגלי פלסטין התלויים ורמסו את קבריהם של שני שהידים שנהרגו מכדורי הכיבוש בתחילת מערכת מבול אל-אקצא".

שאלה אודות גורל העצורים בחשד להסתה ברשתות

בקבוצת פייסבוק המוקדשת לשאלות בעניינים משפטיים, פורסם ביום ראשון [5.11] פוסט בו נכתב כך: "אני חייב לדעת דחוף, מי שעצרו אותו בגלל פוסטים מסיתים בפייסבוק - מה קרה להם מאז תחילת המלחמה? הם השתחררו או שהצליחו להוכיח שהם אשמים במשהו?". הפוסט זכה לתגובה של גולש אחד בלבד שכתב כך: "יש חוקים שאנחנו צריכים לקרוא ולהבין כדי לא להסתבך בדברים כאלה - כולל תגובות על כל תוכן שיכול להיחשב כהסתה לאלימות ורצח. חשוב להיות זהירים ולשים לב - במיוחד הצעירים בינינו".

מדובר באחת מההתייחסויות הישירות הראשונות לנושא, וייתכן כי היעדר התגובות מעיד על חששם של הגולשים מלעסוק בכך. מתחדדת כאן החשיבות להוציא הודעות לתקשורת הערבית מטעם המשטרה, עם תיאור הסעיפים בהם הואשמו החשודים, גם לטובת הגברת ההרתעה וגם לטובת הבהרת המצב המשפטי.

תהיות על מעבר ללימודים במוסד אקדמי פלסטיני

אחת הגולשות בקבוצת הפייסבוק 'אסק ג'רוזלם' סיפרה לשאר החברים כי היא סטודנטית להנדסה במכללת עזריאלי, ושכעת, "לאור המצב", היא שוקלת לעבור לאוניברסיטת ביר-זית. "האם הם יכירו במה שלמדתי? אתם חושבים שזה צעד חכם?", שאלה, אך לצד גולשים ששיבחו את ביר-זית וכתבו שמדובר באוניברסיטה מצוינת, רוב הגולשים המליצו לשואלת "להישאר איפה שהיא עכשיו" ולא לעבור מוסד לימודים. "עזריאלי מכללה טובה מאוד, [...] הייתי סטודנט שם כשהיו מלחמות והיה קצת מתוח ולא נוח, אבל צריך לזכור שבאים ללמוד ונושכים שפתיים", כתב גולש, וגולשת אחרת הדגישה את הקשר של המכללה לטכניון בחיפה והסבירה כי "אין למצב השפעה על המקום" ושהמצב יחזור לקדמותו.

תגובות הגולשים מעידות על האמונה בכך שלאחר המלחמה ניתן יהיה להמשיך כרגיל, כמו גם על הבנת חשיבותה של רכישת השכלה במוסדות אקדמיים ישראליים - על אף המלחמה והשלכותיה הפוטנציאליות.